

In memoriam
SLOBODAN ČAČE

(Šibenik, 19. travnja 1946. – Zagreb, 11. ožujka 2020.)

(Šibenik, 19 April 1946 – Zagreb, 11 March 2020)

Slobodana Čaču najkraće bi se moglo opisati kao pravog renesansnog čovjeka izuzetna intelekta i znatiželjna uma te snažnih kreativnih sposobnosti. U svakom je pogledu bio velik čovjek i njegov je gubitak ostavio veliku prazninu u životima svih koji su ga poznavali.

Slobodan Čače rođen je 19. travnja 1946. godine u Šibeniku u kojem je stekao osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, nakon čega prelazi u Zadar gdje će 1968. godine završiti dvopredmetni studij povijesti i arheologije. Još u studentskim

Slobodan Čače could best be described as a true Renaissance man – a man of great intellect and with a curious mind and intense creativity. He was a great man in every way and his death left a gap that would be hard to fill.

Slobodan Čače was born in Šibenik on 19 April 1946. Having completed his elementary and high-school education there, he moved to Zadar and, in 1968, he earned his degree in History and Archaeology. While still a student, he took part in some of the major archaeological excavations in

danima sudjelovao je na nekim od najvećih tadašnjih istraživanja u državi, a nakon diplomiranja povremeno je radio u Arheološkom muzeju u Zadru gdje se 1970. g. zaposlio kao kustos područne zbirke u Ninu. Na tom je položaju ostao nekoliko godina, a 1. ožujka 1974. postaje asistent na tadašnjem Filozofskom fakultetu u Zadru (današnjem Sveučilištu u Zadru), na Odsjeku (današnjem Odjelu) za povijest, i to kod istaknutog hrvatskog povjesničara Petra Lisičara. Na toj je visokoškolskoj ustanovi ostao sve do svog umirovljenja 30. rujna 2014. godine. Tijekom ak. god. 1974./1975. stručno se usavršavao na uglednom francuskom sveučilištu Université de Provence u Aix-en-Provence. Iskustva koja je ondje stekao umnogome su pridonijela njegovu daljnjem znanstvenom i stručnom razvoju. Godine 1978. promoviran je u zvanje znanstvenog asistenta (na osnovi prijavitelne doktorske disertacije i objavljenog rada koji je svojim opsegom i kvalitetom bio ocijenjen ekvivalentom znanstvenog magisterija), dok je doktorat povijesnih znanosti stekao 14. veljače 1987. g. na svojoj matičnoj ustanovi u Zadru obranivši disertaciju pod naslovom “Liburnija od 4. do 1. stoljeća pr. n. e.”. Iste je godine izabran u zvanje docenta i potom je redovno napredovao u stručnim i znanstvenim zvanjima, sve do izbora u najviše znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju 2007. godine.

Kao sveučilišni nastavnik bio je izuzetno omiljen kod svojih studenata. Mnogi od njegovih nekadašnjih studenata ostvarili su zavidne karijere, bilo da su i oni sami danas profesori na brojnim hrvatskim sveučilištima, voditelji znanstvenih projekata, kustosi u muzejima i srodnim ustanovama te nastavnici u školama, bilo da su se zaposlili u drugim ustanovama i poduzećima diljem Hrvatske i inozemstva.

Svoje je znanje nesebično prenosio na brojne naraštaje mladih ljudi. K tome, rado se odazivao na pozive studenata da sudjeluje predavanjima na njihovim skupovima i jednako je rado sudjelovao u radu povjerenstava na školskim gradskim i županijskim natjecanjima iz povijesti.

Njegova su predavanja uvijek bila osobito posjećena i omiljena među studentima, a o tome koliko su bila zanimljiva svjedoči i to da su im prisustvovali i studenti drugih studijskih grupa. Bilo da je predavao u učionici ili prenosio svoje znanje i iskustva manjim grupama (npr. tijekom arheoloških istraživanja),

the country. After obtaining his degree, he worked part time at Archeological Museum Zadar until 1970, when he started working as a full-time curator at the Museum’s local branch in Nin. In March 1974 he was employed as an assistant lecturer at the Department of History of the then Faculty of Philosophy in Zadar (present-day University of Zadar), under prominent Croatian historian Petar Lisičar. He kept his tenure there until his retirement in September 2014. He spent the academic year 1974/1975 taking further training at the reputed Université de Provence in Aix-en-Provence, France. The experience gained there helped him in his further scientific and professional development. In 1978 he was promoted to junior researcher, based on the PhD thesis he had submitted and the paper he had published (the scope and quality of the latter having been evaluated as an equivalent of a postgraduate master’s thesis). He was awarded his doctor’s degree after successful defense of his PhD thesis (*Liburnia between the 4th and the 1st centuries BC*) at his *alma mater* in Zadar in February 1987. That same year he received tenure as an assistant professor. From that moment on he had worked his way up through all the professional and academic grades until he became a tenured full professor – the highest teaching and research position – in 2007. He was very popular among his students. Many of them later made impressive careers as university professors, while others achieved successful careers as experts in museums or as school teachers, or found jobs in various institutions and businesses in Croatia and abroad.

He generously shared his knowledge with many generations of young people. He would always gladly accept students’ invitations to hold lectures at their events. He would equally gladly participate in commissions at school, city and county-level history competitions.

His lectures were always very well-attended and students loved them. They were so interesting that the students majoring in other subjects also attended them. In classroom or in field (like during archeological excavations), he would always use student-friendly methods to pass on his knowledge and experience, searching for links between the facts from the past and current-day events or persons. Every lecture of his was a masterpiece of

uvijek je to činio pristupačno, povezujući činjenice iz prošlosti s nekim suvremenih događajima ili osobama. Svako njegovo predavanje bilo je virtuozan spoj znanja i znanosti s jednostavnim izričajem, duhovitim i nenametljivim pristupom, širokim rasponom tema, a koje su na prvi pogled bile međusobno vrlo različite i prividno nepovezane, da bi na kraju predavanja svima postalo jasno da su sve one vodile veličanstvenom finalu kojim se zaokružila cjelina o kojoj je govorio.

Predavao je brojne predmete iz starovjekovne povijesti, i one obavezne (poput npr. “Opća povijest staroga vijeka”, “Povijest Grka i Rimljana” i “Primitivna društva i rane civilizacije” te “Hrvatske zemlje u starom vijeku” kojim je prvi u hrvatski visokškolski sustav uveo podučavanje starovjekovne povijesti nacionalnoga prostora) i one izborne (npr. “Rimska dominacija u Iliriku 168. - 35. g. pr. Kr.”, “Političko uređenje naroda sjeverozapadnog Ilirika”, “Helenizam na Jadranu” i brojne druge). Osim predmeta koji su se bavili starovjekovnim temama, prof. Čače studente je upoznao i s općom teorijom povijesne znanosti te metodologijom znanstvenog istraživanja.

Predavao je starovjekovnu povijest i studentima drugih zadarskih studijskih grupa. Tako je na studijima arheologije te grčkog i latinskog jezika i književnosti predavao predmet “Povijest Grka i Rimljana”, a na Visokoj učiteljskoj školi, kasnijem Odsjeku za učitelje i odgojitelje, “Povijest starog vijeka”. Održavao je nastavu i na drugim sveučilištima, i u zemlji i u inozemstvu: na studiju povijesti na Hrvatskim studijima (današnjem Fakultetu hrvatskih studija) Sveučilišta u Zagrebu te na studiju Arheologije Sveučilišta u Ljubljani. Također, kao nastavnik i mentor sudjelovao je u radu nekoliko poslijediplomskih studija, ponajprije na Sveučilištu u Zadru (na studijima “Povijest hrvatskog pomorstva”, “Jadran - poveznica među kontinentima” i “Arheologija istočnog Jadrana”), ali i na studiju “Kultura istočne jadranske obale” Interuniverzitetskog centra u Dubrovniku te na Hrvatskim studijima u Zagrebu. Mentorirao je nekoliko magistarskih i doktorskih radova, a svi su njegovi nekadašnji magistrandi i doktorandi danas istaknuti hrvatski znanstvenici i sveučilišni nastavnici. No bio je mentorom i u neformalnom smislu, pomažući i savjetujući brojne studente i poslijediplomande; i ja sam bila jedna od onih koji tada formalno nisu

insight and science rendered in plain words. Using a witty and unobtrusive approach, he would cover a wide range of subjects; while seemingly very different and unconnected, these subjects would click together in the grand finale of a given lecture.

He taught numerous antiquity-related subjects, both the compulsory ones (e.g. General History of the Antiquity; Greek and Roman History; Primitive Societies and Early Civilizations; Croatian Lands in the Antiquity – the first subject on the ancient history of Croatian lands ever introduced to Croatia’s higher education system) and the optional ones (e.g. Roman Domination in Illyricum from 168 to 35 BC; Political System of the Peoples of Northwestern Illyricum; Hellenism in the Adriatic, and many others). In addition to the subjects dealing with the ancient world, Professor Čače also taught the general theory of historical science and methodology of scientific research.

He also taught ancient history to the students of other courses – e.g. Greek and Roman History to the students of Archaeology and of Greek and Latin Language and Literature, and History of the Antiquity to the students of the Teachers College in Zadar (later Department of Teachers and Preschool Teachers Education of the University of Zadar). He also taught Archaeology at universities in Zagreb and Ljubljana. As a teacher and mentor, he was active at several postgraduate programs at the universities in Zadar (Croatian Maritime History; Adriatic – a Link between Continents; Archaeology of the Eastern Adriatic) and Zagreb (History program at the Faculty of Croatian Studies) and at the Inter-University Centre Dubrovnik (Culture of Eastern Adriatic). He mentored several postgraduate master’s and PhD theses. His former postgraduate MA and PhD candidates are now eminent Croatian scientists and university professors. But he was also an informal mentor, helping and advising numerous graduates and postgraduates. I was one of those students. Although formally he was not my professor, he opened new vistas for me. Our discussions at the time were the ones that gave me an idea what I should choose for my graduation research and what later directed me towards a field of my interest.

His broad scientific interest spanned fields such as classical antiquity, social history, archaeology, historical toponymy and anthroponymy etc. Still,

bili njegovi studenti, ali kojima je proširio vidike. Iz naših tadašnjih diskusija rodila se ideja o tome što bi moglo biti moje diplomsko istraživanje, što me je u konačnici usmjerilo k jednom od meni i danas bliskih istraživačkih područja.

Njegovi znanstveni interesi bili su vrlo brojni, a obuhvaćali su teme iz klasične antičke povijesti i socijalne povijesti, arheologije, povijesne toponimije i antroponomimije te raznih drugih područja. Ipak, protopovijest i rana antika istočne obale Jadrana, i to prije svega liburnskog prostora, bili su stalno u središtu njegovih istraživačkih interesa, jednako kao i iscrpne analize vijesti grčkih i rimskih antičkih pisaca – ponajviše Plinija, ali i Strabona i drugih – kao i kasnijih autora, poput Anonimnog Ravenjanina ili Konstantina Porfirogeneta. Rezultate istraživanja priopćavao je na domaćim i inozemnim skupovima te objavljivao u većem broju znanstvenih i stručnih radova (knjiga i članaka), o čemu svjedoči priložena bibliografija.* Njegovi su znanstveni radovi bili i ostali uzor kolegama i mlađim naraštajima jer ih odlikuju sve vrline znanstvene metodologije i kvalitetnog izražavanja: sustavnost i temeljitost analize i izlaganja, primjerenost, ali i inovativnost metoda, smisao za detaljnu analizu, interdisciplinarnost pristupa, argumentirano i jasno iznošenje zaključaka te stvaranje sinteza. No, s druge strane, zbog njegove ogromne erudicije, njegovi su radovi bremeniti sadržajem tako da će nerijetko slabije upućenom čitatelju biti potrebno nekoliko se puta navraćati na istu rečenicu kako bi u potpunosti shvatio svu kompleksnost njezine poruke. No, kad je rezultate svoga rada objavljivao u tiskanim i drugim sredstvima javnog priopćavanja kako bi bili dostupni i svom zainteresiranom pučanstvu, činio je to na vrlo lako razumljiv i svima pristupačan način.

* Priložena bibliografija dopunjena je u odnosu na onu objavljenu kod A. Kurilić, *Bibliografija znanstvenih i stručnih radova prof. dr. sc. Slobodana Čače / Bibliography of Scholarly and Professional Papers Written by Prof. Slobodan Čače*, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*, 3, 2016, 18–21; u istom djelu može se naći i popis njegovih sudjelovanja na znanstvenim skupovima (str. 21–22). Za sudjelovanje na skupovima v. detaljniji prikaz u A. Kurilić, *Povodom 70. obljetnice života i rada prof. dr. sc. Slobodana Čače / On the occasion of 70th anniversary of Prof. Slobodan Čače's life and work*, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*, 3, 2016, 14–16.

his research had always primarily been focused on the protohistory and Early Antiquity of Eastern Adriatic (the Liburnian territory in particular), and on in-depth analyses of the texts of ancient Greek and Roman authors – mostly Pliny, but also Strabo and others – as well as those from later periods, such as Anonymous of Ravenna or Constantine Porphyrogenitus. The results of his research were presented at national and international conferences and published in a large number of scholarly and professional papers (books and articles); evidence to it is the bibliography below.* His colleagues and younger generations have always considered his papers and articles as role models of the principles of scientific methodology and eloquence – they are distinguished by systematic, thorough and detailed analyses and remarks, appropriate and innovative methods, an interdisciplinary approach, well-argued conclusions and synthesizing, but at the same time – due to his great erudition – by the complexity of their wording (less informed readers often have to read the same sentence a few times in order to fully grasp its complex message). However, when writing in printed and other media for wider audiences, he would use a very reader-friendly style.

As he was an archaeologist both by training and by vocation, it is no wonder he took part in numerous archaeological excavations and led some of them. We should single out here the excavations at Ploča Promontory near Rogoznica (in the vicinity of Šibenik), where numerous fragments of votive gifts to hero Diomedes were found (particularly fragments of high-quality Hellenistic vessels, often containing graffiti), thus confirming that the site was indeed Pliny's *Promontorium Diomedis*.

* The bibliography below the text is an expanded version of the one published in A. Kurilić, *Bibliografija znanstvenih i stručnih radova prof. dr. sc. Slobodana Čače / Bibliography of Scholarly and Professional Papers Written by Prof. Slobodan Čače*, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*, 3, 2016, 18–21; the same work also includes a list of the conferences Prof. Čače participated in (pp. 21–22). For the participation at conferences, see the detailed list in A. Kurilić, *Povodom 70. obljetnice života i rada prof. dr. sc. Slobodana Čače / On the occasion of 70th anniversary of Prof. Slobodan Čače's life and work*, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*, 3, 2016, 14–16.

Budući da je po školovanju – ali i po vokaciji – bio i arheolog, ne treba čuditi da je sudjelovao na brojnim arheološkim istraživanjima te da je neka i sam vodio. Među njima svakako valja istaknuti višegodišnje istraživanje na Rtu Ploča kod šibenske Rogoznice koje se odvijalo na prostoru helenističkog svetišta gdje su pronađeni vrlo brojni ostatci zavjetnih darova heroju Diomedu, među kojima prednjače ulomci finog helenističkog posuda – često i s grafitima – što je sve potvrdilo pretpostavke da se ondje doista nalazio Plinijev Diomedov rt (*Promonturium Diomedis*).

Bio je uključen u više znanstveno-istraživačkih projekata, bilo kao voditelj, bilo kao suradnik. Od 1989. do 2007. g. vodio je više vrlo uspješnih projekata koje je odobrilo i financiralo Ministarstvo znanosti i visokog obrazovanja RH i u njih je uključio više znanstvenih novaka, koji su svi redom stasali u izvrsne istraživače i sveučilišne nastavnike. Od 1992. g. nadalje blisko sam surađivala s njim na svim njegovim projektima, isprva kao asistentica – znanstvena novakinja, a potom i kao suradnica, a potom smo surađivali na još jednom projektu koje je financiralo isto ministarstvo (2007. – 2013.), ali u obrnutim ulogama. Osim na domaćim projektima, surađivao je i na više međunarodnih, od kojih svakako treba posebno naglasiti *Adriatic Islands Project: Connections, Trade, Colonization 6000 BC – AD 600* (1990. – 1993. g.) u kojem je bio jedan od glavnih istraživača, *Nove tehnologije zaštite i upravljanja nepokretnom kulturnom baštinom* (1998. – 2000. g.) na kojem je bio glavni istraživač s hrvatske strane te *“AdriAtlas” – Atlas informatisé de l’Adriatique antique (1100 a.C. – 751 p.C.)* (od 2000. g. nadalje) kojemu je bio jedan od inicijatora.

Ništa manje nije bio uspješan u radu u tijelima sveučilišne uprave te u javnom životu. Tako je u više navrata bio pročelnikom Odsjeka za povijest, kao i prodekanom Filozofskog fakulteta u Zadru. Ovu posljednju dužnost obnašao je u tri navrata: 1989. – 1990. g. te ponovno, u ratnom razdoblju, 1990. – 1992., a u razdoblju 2000. – 2002. g. bio je prodekanom za znanost sudjelujući u pripremnim radnjama za stvaranje Sveučilišta u Zadru. Mandat mu je bio produžen do prestanka rada Fakulteta, odnosno do registracije Sveučilišta. U više navrata bio je članom Upravnog odbora i Upravnog vijeća Arheološkoga muzeja u Zadru, a jednom i njegov predsjednik. Bio je aktivan i u Povijesnom društvu

He was involved in numerous scientific research projects, either as their head or as a collaborator. Between 1989 and 2007 he headed a number of successful projects approved and funded by the Ministry of Science and Higher Education. He included a few junior research assistants in them, thus helping them carve out careers as scientists and teachers. Since 1992, I had participated in all of his projects, first as a junior research assistant and then as a research associate. Later on, we worked together on yet another project funded by the Ministry (2007 – 2013), but that time we switched our roles. Professor Čače also participated in a number of international projects, including the following ones: *Adriatic Islands Project: Connections, Trade, Colonization 6000 BC – AD 600* (1990 – 1993; as one of chief researchers); *New Technologies in the Protection and Management of Immovable Cultural Heritage* (1998 – 2000); and *AdriAtlas – Atlas informatisé de l’Adriatique antique (1100 BC – AD 751)* (from 2000 on, as one of the project’s initiators).

Apart from his scholarly activities, he was an active member of the University administration as well as a public figure. He was the head of the Department of History and the Vice-Dean of the Faculty of Philosophy in Zadar (he held the latter office for three terms: from 1989 to 1990, then in wartime years 1990 – 1992 and from 2000 to 2002 as the Vice-Dean for Science, when he took part in the founding of the University of Zadar. His term of office was extended until the registration of the University. He also served several terms as a member of the Managing Board and Governing Board of Archaeological Museum Zadar, once as its chairman. He was an active member and the president of Zadar Historical Society. From 2001 to 2005 he was also a member of the Zadar City Council, trying to help toward the improvement of the city in which he had spent most of his adult life.

Unfortunately, in the past years he was in failing health. He also suffered a great loss in 2015, when he lost his wife Ives to a grave illness. His body may have had been failing, but his vivid spirit and sharp mind were as active as always. His true joy were his children Jasmina and Branimir, his grandchildren Iva, Mihovil and Tihan, and his cat Dobruško. He spoke of them with great affection whenever we met.

Zadar, i to ne samo kao član, nego je bio izabran i za predsjednika. Također, u razdoblju od 2001. do 2005. g. bio je gradski vijećnik u Gradu Zadru čime je na aktivan način nastojao unaprijediti život grada u kojem je proveo najveći dio svog odraslog života.

Nažalost, posljednjih su se godina počeli redati ozbiljniji zdravstveni problemi, a k tome je još i pretrpio težak gubitak kad je 2015. g. nakon teške bolesti preminula njegova supruga Ives. Ipak, unatoč tome što ga je tijelo izdavalo, njegov živi duh i britki um ostali su jednako angažirani kao i uvijek. Radost su mu pričinjavala njegova djeca, Jasmina i Branimir, te unuci, Iva, Mihovil i Tihan, kao i mačak mezimac Dobruško, o kojima je s ljubavlju govorio pri svakom našem susretu.

Od prvog dana kad smo se upoznali dok je on sjedio nadvijan nad jednom neizmjerljivo velikom knjigom i razgovarao na ravnoj nozi sa mnom koja sam tad tek upisala prvu godinu studija pa do našeg zadnjeg susreta, svaki susret s njim bio je jedinstveno iskustvo. Započeli bismo na primjer priču o liburnskom Zadru, prešli na nekoliko duhovitih situacija iz nekog romana Terryja Pratchetta ili iz "Zlatnog teleta" autorskog dvojca Ilje Iljfa i Jevgenija Petrova (u kojima je uvijek iznova uživao) pa onda na utakmicu talijanske nogometne lige koju je večer prije gledao, da bismo se prebacili na neke događaje sa sveučilišta ili na to što je mačak toga dana učinio, a završili bismo time što mu je nedavno rekla unuka ili bi se prisjećao ljudi i događaja s nekog arheološkog istraživanja... I uvijek bi to bilo istovremeno i duhovito i zabavno i poučno.

Svi koji su ga imali prilike upoznati znali su ga kao vrlo humanu osobu, uvijek spremnu pomoći drugima, duhovitu, veselu i otvorena uma, a svaki susret s njime doista je bilo posebno iskustvo koje je u svakom pogledu obogaćivalo sugovornika. Njegovim odlaskom ostala je velika praznina u srcima svih nas koji smo ga poznavali i voljeli, ali sjećanje na njega – na tog izuzetnog čovjeka renesansne veličine – ostaje zauvijek.

Ever since I first met him – he was sitting bent over a voluminous book and spoke to me, a freshman, as if I were his peer – every appointment with him was a unique experience for me. We would start with, say, the Liburnian Zadar. Then we would move on to a Terry Pratchett novel or Ilf and Petrov's *The Golden Calf* (which he truly enjoyed). After that he would tell me about a match from the Italian soccer league he had seen the day before. Then we would discuss the latest events at the university before switching to his cat's mischiefs of the day or his granddaughter's recent comments. He would also reminisce of his colleagues and various archaeological excavations. It would always be funny, entertaining and enlightening.

He was widely known as a humane person, always ready to help. He was funny, joyful and open-minded and talking to him was a special experience. He enriched everyone around him. His departure left a gap in the hearts of all of us who knew him and loved him, but the memory of this exceptional Renaissance man will live forever.

**Bibliografija znanstvenih i stručnih radova prof. dr. sc. Slobodana Čače /
Bibliography of scholarly and professional papers written by Prof. Slobodan Čače**

2017.

S. Čače & F. Milivojević, Rimski Ilirik u 1. st. pr. Kr.: nekoliko zapažanja / Roman Illyricum in the first century BC: A few remarks, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 110/2, 2017, 425-440.

2016.

S. Čače, Šibenski otoci u antičkim izvorima, u / in: Toponimija šibenskog otočja, ed. V. Skračić, Biblioteka onomastica Adriatica 7, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2016, 41-48.

2015.

S. Čače, Jadranski otoci u Pseudo Skimnovoj Periegezi: dvije napomene / The Adriatic islands in the Periegesis of Pseudo-Scymnus: two remarks, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*, 2, Zadar, 2015, 9-23.

2013.

S. Čače, Napomene o Kornatima i susjednim otocima u antičkim izvorima, u / in: Toponimija Kornatskog otočja, ed. V. Skračić, Biblioteka onomastica Adriatica 6, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2013, 441-444.

S. Čače, Secus flumen Titium: o razgraničenju i promjenama oko rijeke Krke prije i na početku principata / Secus flumen Titium: on Boundaries and Changes along the River Krka before and at the Beginning of Principate, *Miscellanea Hadriatica et Mediterranea*, 1, Zadar, 2013, 17-37.

S. Čače, Skardona i Salona: Strabon (7, 5, 4-5) i njegovi izvori / Scardona and Salona: Strabo (7.5.4-5) and his sources, *Diadora*, 23-27, (Batovićev zbornik), Zadar, 2012.-2013. (2013), 441-455.

S. Čače, Napomene o odnosima između liburnskih zajednica / Notes on the Relations between the Liburnian communities, *Asseria*, 11, Zadar, 2013, 11-50.

2011.

S. Čače, Antički toponimi otoka Paga – izvori, u / in: Toponimija otoka Paga, ed. V. Skračić, Biblioteka onomastica Adriatica 5, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2011, 609-620.

2010.

S. Čače, Discripti in decurias (Plin. Nat. hist. 3, 142-143) – uređenje osvojenih područja pod Augustom, u / in: *Scripta Branimiro Gabričević dicata / Zbornik u čast Branimira Gabričevića*, eds. J. Dukić, A. Milošević & Ž. Rapanić, Trilj, 2010, 57-81.

S. Čače & B. Kuntić-Makvić, Pregled povijesti jadranskih Grka, u / in: *Antički Grci na tlu Hrvatske*, ed. J. Poklečki Stošić, Zagreb, 2010, 63-71.

S. Čače, Kolent u antičkim izvorima, u / in: *Toponimija otoka Murtera*, ed. V. Skračić, Biblioteka onomastica Adriatica 4, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2010., 55-61.

2009.

S. Čače, Najstarija naseljenost otoka Vrgade i prvi spomen njegova imena, u / in: *Toponimija otoka Vrgade*, ed. V. Skračić, Biblioteka onomastica Adriatica 3, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2009, 61-68.

2008.

S. Čače, Aserija, rimske ceste i Plinijevi podaci / *Asseria, Roman roads and Pliny's data*, *Asseria*, 6, Zadar, 2008, 11-28.

S. Čače, Diomedovo svetište na rtu Ploča, *Vinišćarski zbornik*, 2, Vinišća, 2008, 185-216.

2007.

S. Čače, Prilog poznavanju naseljenosti otoka Ugljana u prapovijesti i antici, u / in: *Toponimija otoka Ugljana*, ed. V. Skračić, Biblioteka onomastica Adriatica 2, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2007, 47-56.

S. Čače, Ojkonimi s dočetakom -ona u rimskoj Dalmaciji: nekoliko novih opažanja, *Folia onomastica Croatica*, 16, Zagreb, 2007, 41-71.

S. Čače, Aserija i njezino zaleđe: Bukovica, Zrmanja, južni Velebit / *Asseria and its hinterland: Bukovica, Zrmanja River and Southern Velebit Mountain*, *Asseria*, 5, Zadar, 2007, 39-82.

S. Čače, Sustavnost komuniciranja u starogrčkom svijetu, *Sustavi: časopis za razumijevanje naše okoline*, 1/2-3, Zagreb, 2007, 36-42.

2006.

B. Kirigin, N. Vujnović, S. Čače, V. Gaffney, T. Podobnikar, Z. Stančić & J. Burmaz, *The Archaeological Heritage of Vis, Biševo, Svetac, Palagruža and Šolta. The Adriatic islands Project*, 3, Oxford: Archaeopress, 2006 (BAR International Series 1492).

- S. Čače, South Liburnia at the Beginning of the Principate: Jurisdiction and Territorial Organization, u / in: *Les routes de l' Adriatique antique : géographie et économie : actes de la Table ronde du 18 au 22 septembre 2001 (Zadar) / Putovi antičkog Jadrana: geografija i gospodarstvo. Radovi s Okruglog stola održanog u Zadru od 18. do 22. rujna 2001.*, eds. S. Čače, A. Kurilić & F. Tassaux, Bordeaux - Zadar: Institut Ausonius - Sveučilište u Zadru, 2006, 65-79.
- S. Čače, Naseljenost otoka Pašmana u prapovijesti i antici, u / in: *Toponimija otoka Pašmana*, ed. V. Skračić, Biblioteka onomastica Adriatica 1, Zadar: Sveučilište u Zadru, 2006, 31-47.
- 2005.**
- S. Čače & L. Šešelj, Finds from the Diomedes' sanctuary on the Cape Ploča: new contributions to the discussion about the Hellenistic period on the east Adriatic, u / in: *Illyrica Antiqua. Ob honorem D. Rendić-Miočević, Međunarodni skup o problemima antičke arheologije*, Zagreb, 6.- 8. studenoga 2003. / *International conference on issues in Ancient Archaeology*, Zagreb, November 6-8, 2003, eds. M. Šegvić & I. Mirnik, Zagreb, 2005, 163-186.
- S. Čače, Colentum, *Murterski godišnjak*, 2, Murter, 2005, 101-106.
- S. Čače, I Liburni, *Liburnia*, 66, Roma, 2005, 19-35.
- S. Čače, Liburnski pirati: mit i stvarnost, *Bakarski zbornik*, 10, Bakar, 2005, 169-181.
- 2004.**
- Z. Stančić, B. Kirigin, N. Vujnović, S. Čače, T. Podobnikar & J. Burmaz, Arheološka baština otoka Brača, Brački zbornik, 21 (= Arheološka baština otoka Brača), Supetar, 2004, 17-238.
- S. Čače, Augustova jadranska kolonija, *Zadar*, Biseri Jadrana 5, Zagreb: Fabra, 2004, 20-29.
- 2003.**
- S. Čače, Tri priloga o kninskom području u antici, u / in: *Zbornik Stjepanu Antoljaku u čast*, ed. J. Kolanović, Zagreb, 2003, 171-184.
- S. Čače, Ime Dalmacije u 2. i 1. st. prije Krista, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 40(27), Zadar, 2003, 29-48.
- S. Čače, Aserija u antičkim pisanim izvorima. Tekstovi i komentari, *Asseria*, 1, Zadar, 2003, 7-43.
- 2002.**
- V. Gaffney, S. Čače, J. Hayes, B. Kirigin, P. Leach & N. Vujnović, Secret histories: the pre-colonial archaeological context for Greek settlement of the central Adriatic islands, u / in: *Grčki utjecaj na istočnoj obali Jadrana / Greek influence along the East Adriatic coast*, Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 24. do 26. rujna 1998. god. u Splitu (Biblioteka Knjiga Mediterana 26, Književni krug), eds. N. Cambi, S. Čače & B. Kirigin, Split, 2002, 25-50.
- S. Čače, Corcira e la tradizione greca dell'espansione dei Liburni nell'Adriatico orientale, u / in: *Grčki utjecaj na istočnoj obali Jadrana / Greek influence along the East Adriatic coast*, Zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 24. do 26. rujna 1998. god. u Splitu (Biblioteka Knjiga Mediterana 26, Književni krug), eds. N. Cambi, S. Čače & B. Kirigin, Split, 2002, 83-100.
- S. Čače, O ranijim grčkim imenima mjesta na istočnom Jadranu, *Folia onomastica Croatica*, 11, 2002, 53-76.
- 2001.**
- T. Burić, S. Čače & I. Fadić, Sv. Juraj od Putalja, Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, 2001 (Katalozi i monografije 12).
- V. Gaffney, S. Čače, B. Kirigin, P. Leach & N. Vujnović, Enclosure and Defence: the Context of Mycenaean Contact within Central Dalmatia, u / in: *Defensive settlements of the Aegean and the Eastern Mediterranean after c. 1200 B. C.*, eds. V. Karageorghis & Chr. E. Morris, Nicosia, 2001, 137-156.
- S. Čače, Plinije kao izvor za povijest srednje Dalmacije do druge polovice 1. st. po Kr., u / in: *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Supplement*, 1, Rijeka, 2001, 91-104.
- 1999.**
- Z. Stančić, B. Kirigin, N. Vujnović, S. Čače, T. Podobnikar & J. Burmaz, The Archaeological Heritage of the Island of Brač, Croatia. The Adriatic Islands Project, Vol. 2, Oxford: Archaeopress, 1999 (Tempus Reparatum. BAR International Series 803).
- S. Čače, Manijski zaljev, Jadastini i Salona, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, 90-91, Split, 1999, 57-87.
- S. Čače, Zadarsko otočje u Konstantina Porfirogeneta: filološke, toponomastičke i povijesne opaske, *Folia onomastica Croatica*, 8, Zagreb, 1999, 45-66.
- Z. Stančić, T. Podobnikar, B. Kirigin, V. Gaffney & S. Čače, Comparative Study of Mass Tourism Impact between Central Dalmatian Islands, *Turizam*, 3, Novi Sad, 1999, 75-79.

1998.

- S. Čače, Promjene u naseobinskom sustavu kasnorimske Dalmacije: tragovi u toponimiji, *Folia onomastica Croatica*, 7, Zagreb, 1998, 23-40.
- B. Kirigin & S. Čače, Archaeological evidence for the cult of Diomedes in the Adriatic, *Hesperia*, 9, Roma, 1998, 63-110.
- B. Kirigin, V. Gaffney, S. Čače, T. Kaiser, S. Forenbaher, J. Hayes, P. Leach, N. Vujnović, J. Burmaz, M. Petrić & Z. Stančić, 2001 arheološko nalazište na srednjodalmatinskim otocima: što s njima?, ed. B. Kirigin, Hvar - Split, 1998.
- B. Kirigin, V. Gaffney, S. Čače, T. Kaiser, S. Forenbaher, J. Hayes, P. Leach, N. Vujnović, J. Burmaz, M. Petrić & Z. Stančić, 2001 archaeological sites on central Dalmatian islands: What to do with them?, ed. B. Kirigin, Hvar - Split, 1998.

1997.

- S. Čače, Ancient written sources on the history of Hvar / Pisani izvori za povijest Hvara u antici, u / in: *The Adriatic Islands Project: Contact, Commerce and Colonialism 6000 BC - AD 600, Volume 1: The Archaeological Heritage of Hvar, Croatia / Arheološka baština otoka Hvara, Hrvatska – Projekt Jadranski otoci. Veze, trgovina i kolonizacija 600 pr. Kr. – 600 god., Vol. 1*, BAR International Series 600, ed. V. Gaffney, Oxford: Tempus reparatum, 1997, 217-241.
- S. Čače, Promunturium Diomedis (Plin., Nat. hist. 3, 141), *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 35(22), Zadar, 1997, 21-44.
- S. Čače, "Kozmografija" Anonima Ravenjanina i počeci Dubrovnika, *Dubrovnik*, 8/4, Dubrovnik, 1997, 84-94.
- S. Čače, Le fonti letterarie per la topografia storica della Liburnia e della Dalmazia centrale, *Aquileia Nostra*, 68, Aquileia, 1997, 291-296.
- S. Čače, La Dalmazia, *Trasparenze imperiali. Vetri romani dalla Croazia*, eds. C. Strinati - C. Alfano, Milano: Skira, 1997, 21-29.

1995.

- S. Čače, *Civitates Dalmatiae u "Kozmografiji" Anonima Ravenjanina*, Katalozi i monografije 3, Zadar: Arheološki muzej Zadar, 1995.
- S. Čače, Plinije o otocima južne Liburnije (Nat. hist. 3, 140-141 i 152), *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 34(21), Zadar, 1995, 11-46.
- S. Čače, *Dalmatica Straboniana* (Strabon, Geogr. 7, 5, 5), *Diadora*, 16-17, Zadar, 1995, 101-134.

1994.

- S. Čače, Gedate kod anonimnog pisca iz Ravene, u / in: *Gata, crkva Justinijanova doba*, eds. J. Jeličić-Radonić et al., Split, 1994, 194-199.
- S. Čače, Prilozi raspravi o osnivanju grčkih naseobina na Jadranu u 4. stoljeću pr. Kr., *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 33(20), Zadar, 1994, 5-17.
- S. Čače, *Iz liburnske toponimije*, *Folia onomastica Croatica*, 3, Zagreb, 1994, 25-36.
- T. Burić, S. Čače & I. Fadić, Sv. Juraj od Putalja – rezultati novih istraživanja, *Kaštelanski zbornik*, 3, Kaštela, 1993, 30-32.

1992.

- S. Čače, Područje Kaštela na prijelazu iz prapovijesti u povijesno doba, u / in: *Kaštel-Sučurac od prapovijesti do XX. stoljeća*. Zbornik, ed. Z. Gunjača, Split, 1992, 33-50.
- S. Čače, Prilozi topografiji i toponimiji istočnojadranskog otočja od antike do srednjeg vijeka, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, 34, Zadar, 1992, 33-51.
- T. Burić, S. Čače & I. Fadić, Sv. Juraj od Putalja – istraživanja 1988-1990. godine, *Obavijesti HAD-a*, 24/1, Zagreb, 1992, 89-94.

1991.

- S. Čače, Rim, Liburnija i istočni Jadran u 2. st. pr. n. e., *Diadora*, 13, Zadar, 1991, 55-76.

1990.

- S. Čače, Blandona i susjedna središta – prilog antičkoj topografiji biogradskog područja, u / in: *Biogradski zbornik (Biograd i njegova okolica u prošlosti)*, Zbornik radova sa znanstvenoga skupa održanog u Biogradu od 11. do 13. studenoga 1988. g., ed. Š. Batović, Zadar – Biograd, 1990, 197-212.

1989.

- S. Čače, Pogranične zajednice i jugoistočna granica Liburnije u kasno predrimsko i u rimsko doba, *Diadora*, 11, Zadar, 1989, 59-91.

S. Čače, Rimski pohod 221. godine i pitanje političkog uređenja Histrije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 28(15), Zadar, 1988/89 (1989), 5-17.

1988.

S. Čače, *Colentum insula* (Plinije, *Nat. hist.* 3, 140), *Diadora*, 10, Zadar, 1988, 65-72.

S. Čače, Položaj rijeke Telavija i pitanje japodskog primorja, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 27(14), Zadar, 1987/88 (1988), 65-92.

1985.

S. Čače, *Liburnija u razdoblju od 4. do 1. stoljeća prije nove ere*, doktorska disertacija (rukopis) / PhD thesis (manuscript), *Filozofski fakultet u Zadru*, Zadar, 1985.

S. Čače, Obredi uz kneževski grob u Atenici i tragovi arhaičnog kraljevstva u Iliriku, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 24(11), Zadar, 1985, 13-32.

S. Čače, Nekropola u prostoru zajednice, u / in: *Sahranjivanje pokojnika sa aspekta ekonomskih i društvenih kretanja u praistoriji i antici*, eds. B. Brukner *et al.*, *Materijali SADJ*, 20, Beograd, 1985, 65-73.

1984.

S. Čače, *Truentum Liburnorum*, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 23(10), Zadar, 1984, 7-16.

1982.

S. Čače, *Liburnske zajednice i njihovi teritoriji*, *Dometi*, 15/12, Rijeka, 1982, 41-52.

S. Čače, *Prostorna arheologija. Primjer ilirskog kulturnog objekta*, *Dometi*, 15/7, Rijeka, 1982, 83-90.

1979.

S. Čače, *Prilozi proučavanju političkog uređenja naroda sjeverozapadnog Ilirika*, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 18(8), Zadar, 1979, 43-125.

1976.

S. Čače, O stratifikaciji prapovijesnih toponima i njihovom odnosu prema arheološkoj građi na istočnoj jadranskoj obali, *Materijali SADJ*, 12, Zadar, 1976, 133-147.

1975.

S. Čače, *Indoevropski problemi u djelu G. Dumézila*, *Zadarska revija*, 5-6, Zadar, 1975, 511-522.

S. Čače & R. Jurić, *Bilješke o arheološkim spomenicima u okolici Metkovića*, *Diadora*, 8, Zadar, 1975, 149-165.

1970.

S. Čače, *John J. Wilkes: Dalmatia. History of the Provinces of the Roman Empire*, Routledge and Kegan Paul, London, 1969, str. I-XXVII + 1-572, T. 1-59, sl. 1-25, karta 1, *Diadora*, 5, Zadar, 1970, 207-311.